

Beslutningsforslag nr. B 119. Fremsat den 11. januar 2005 af Ritt Bjerregaard (S), Inger Bierbaum (S), Ole Vagn Christensen (S), Erik Mortensen (S), Lone Møller (S), Margot Torp (S) og Jens Peter Verner (S)

Forslag til folketingsbeslutning om en dansk ernæringspolitik

Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for en dansk ernæringspolitik, hvis overordnede mål er at fremme sunde kostvaner med henblik på at forbedre befolkningens sundhedstilstand. Ernæringspolitikken skal sigte mod sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse i den brede befolkning, men skal også tage specielt hensyn til sårbare grupper som f.eks. spædbørn/småbørn, ældre og andre udsatte grupper.

Ernæringspolitikken skal ses i sammenhæng med en politik for øget motion for inaktive grupper af befolkningen.

Ernæringspolitikken skal øge antallet af danskere, som spiser sundt i forhold til deres aktivitetsniveau, ved at bruge en bred vifte af virkemidler:

1. Alle, der er afhængige af offentlig bespisning, skal have en kost, der opfylder deres behov.
2. Indsatsen for at forbedre mødres og børns ernæring skal forstærkes. Skolebørn skal have tilbud om et offentligt ernæringsrigtigt måltid om dagen.
3. Væksten i antallet af overvægtige og fede danskere skal stoppes, og antallet skal derefter reduceres. Specielt skal der sigtes på forebyggelse blandt børn og unge.
4. Indtagelsen af frugt og grønt hæves til 600 g pr. person pr. dag. Kun 11 pct. af befolkningen havde i 2000/2001 et indtag over 600 g, mens en fjerdedel spiste mindre end 200 g.
5. Indtagelsen af kartofler, kornprodukter og fisk skal hæves.
6. Andelen af danskere, som indtager mere end 30 pct. af det samlede energiindtag fra fedt, skal reduceres. Det gennemsnitlige indtag var i 2000/2001 faldet til 33 pct. fra 37 pct. i 1995, men der er stadig mange, der har et indtag på over 40 pct.
7. Sukkerforbruget bør gennemsnitligt reduceres til mindre end 10 pct. af energien i kosten. Specielt bør der sættes på at reducere overforbrug af sukker blandt børn og unge.
8. Indtagelsen af salt reduceres til mindre end 5 g pr. dag for voksne, specielt skal saltindholdet i forarbejdede madvarer sænkes.

Bemærkninger til forslaget

1. Ernæringspolitikens baggrund

En stor del af befolkningen spiser en kost, der er for rigelig, for fed og for sød i forhold til aktivitetsniveauet. Den øgede forekomst af overvægt og fedme illustrerer dette. Endnu vigtigere er det imidlertid, at god ernæring er en forudsætning for høj livskvalitet og et langt liv. Sund kost er helt afgørende for at forebygge nogle af de alvorligste folkesygdomme vi oplever, nemlig hjerte-kar-sygdomme, visse kræftformer og aldersdiabetes.

Det anslås, at op til en tredjedel af hjerte-kar- og kræfttilfældene er relateret til dårlig ernæring og kan forebygges. Hjerte-kar-sygdomme og kræft er de hyppigste dødsårsager i Danmark. Mere end halvdelen af alle danskere dør af disse sygdomme. Samtidig er de årsag til udbredt sygdom og for tidlige dødsfald (under 65 år). Mindst 200.000 har blodpropper, og hvert år sker der 140.000 indlæggelser af denne årsag, svarende til 17 pct. af det samlede sengedageforbrug. Hvert år får 30.000 danskere konstateret en kræftsygdom og 15.000 dør af kræft.

Aldersdiabetes er en sygdom i vækst. Ca. 100.000 har fået konstateret sygdommen, men sikkert lige så mange har den uden at vide det. Den forekommer i stadig yngre aldersgrupper, og den væsentligste risikofaktor er overvægt på grund af dårlig kost og fysisk inaktivitet.

Forekomsten af overvægt og fedme er stærkt stigende – i Danmark som i resten af verden. Antallet af overvægtige og fede er steget med 65 pct. i de sidste 15 år. I dag er der 1,7 mio. overvægtige, hvoraf 400.000 karakteriseres som fede. Specielt er stigningen stor blandt børn og unge. Overvægt og fedme øger som nævnt risikoen for aldersdiabetes, men også for hjerte-kar-sygdomme, visse kræftformer og ledsager.

Dårlige kostvaner er således den væsentligste risikofaktor for en række af vore alvorligste og mest udbredte sygdomme, som først og fremmest har store menneskelige omkostninger, men samtidig koster milliarder for det danske sundheds- og socialvæsen.

WHO anser i dag dårlige kost- og motionsvaner for mindst en lige så stor risikofaktor for dårligt helbred og tidlige dødsfald som tobaksrygning.

Det er et fælles træk ved de ovennævnte lidelser og sygdomme, at de udvikler sig langsomt over mange år, men når de først er opstået, er de vanskelige eller umulige at helbrede. Mange af de kronisk syge vil kræve livslang medicinering med ledsagende voldsomt stigende medicinaludgifter. Derfor er forebyggelse så vigtigt. Specielt er det vigtigt at starte med gravides, børns og unges kost og motionsvaner.

2. Ernæringspolitikens virkemidler

Ernæringspolitikken kan ikke stå alene. Den overlapper andre områder som fødevarerproduktion og -forarbejdning, detailhandel, markedsføring, catering, fødevarerkontrol, skoleundervisning, økonomi m.m. Vores forbrug af madvarer – og dermed vores ernæringstilstand – er nemlig et resultat af mange komplekse samspil i det moderne samfund. De forskellige fødevarers tilgængelighed og pris afhænger eksempelvis af landbrugspolitikken. Flere studier har påpeget, at EU's landbrugspolitik, CAP (Common Agricultural Policy), ikke understøtter en sund ernæringspolitik, fordi den støtter produktion og forbrug af mejeriprodukter og kød, store mængder af frugt og grønt destrueres for at holde priserne på disse varer oppe. F.eks. gælder det for skolemælken, at fede mælketyper får det største EU-tilskud, selv om det strider mod kost- og sundhedsråd. Som en del af ernæringspolitikken er det derfor også nødvendigt at bruge effekten af landbrugspolitikken på befolkningens ernæring for at undgå negative ernæringsmæssige aspekter og fremme positive.

Det vil også være relevant at se på aspektet bæredygtighed i forbindelse med ernæringspolitik. En bæredygtig fødevarerproduktion i Danmark – og i EU – skal være i stand til at sikre mad nok af god sundhedsmæssig kvalitet samtidig med, at den stimulerer beskæftigelse og økonomi i landområderne. Et svensk studie har vist, at en bæredygtig fødevarerproduktion i

høj grad er forenelig med ønsket om at sikre befolkningen en ernæringsmæssigt sund kost.

Når man tænker på de menneskelige og økonomiske omkostninger, som dårlig ernæring fører med sig, er det bemærkelsesværdigt få ressourcer, der fra statens side bruges på at forbedre befolkningens ernæringstilstand. Som ovenfor nævnt er dårlig ernæring medvirkende årsag til, at flere hundrede tusinde danskere går rundt og er syge af alvorlige kroniske sygdomme. Dårlig ernæring forårsager årligt flere tusinde »for tidlige dødsfald« og koster sundhedssystemet milliardbeløb. Alligevel bruger staten mindre end 50 mio. kr. om året på ernæringsområdet. Beløbet kan sættes i sundhedsmæssigt perspektiv, hvis man sammenligner med området fødevarerikkerhed, hvor der bruges over 1 mia. kr. om året. Selv om bakterier og forureninger i maden er skyld i 50.000-100.000 sygdomstilfælde årligt, er der tale om færre og meget mildere tilfælde end de ernæringsrelaterede sygdomme. Og bakterier i maden forårsager trods alt kun enkelte dødsfald (nok mindre end 100). Årsagen til dette misforhold i prioriteringen mellem fødevarerikkerhed og ernæring er bl.a. det vækente forhold, at den langsigtede forebyggelse på ernæringsområdet har mindre folkelig og politisk appel end den kontante og kortsigtede forebyggelse af dårlig hygiejne, hvor der er tæt sammenhæng mellem årsag og virkning. Det er imidlertid vigtigt, at myndighederne betragter ernæring og fødevarerikkerhed som en helhed. Det gør forbrugere, som bliver meget forvirrede, når de eksempelvis den ene dag opfordres til at spise mere fisk af ernæringsmæssige grunde, mens de næste dag advares mod det samme på grund af forurening af fisk – eller anbefales at spise mere frugt og grønt, samtidig med at der advares mod pesticidrester i disse produkter. De budskaber, som myndighederne sender ud, må afvejes på et sundhedsfagligt grundlag og samordnes.

Der er en lang række virkemidler, som kan benyttes i ernæringspolitik. Det drejer sig om:

1. Ernæringsoplysning og undervisning.
2. Næringsdeklarationer.
3. Offentlig bespisning.
4. Tilsætning af næringsstoffer til føde- og drikkevarer.
5. Afgifter og subsidier.
6. Varestandarder.
7. Regulering af markedsføring.
8. Ernæringsforskning.
9. Samarbejde med fødevarerhvervet.

Det er karakteristisk for disse virkemidler, at de enkeltvis er relativt svage i forhold til de samfundsmæssige interesser, der er på fødevarer- og ernæringsområ-

det. Ernæringsoplysning og --undervisning er eksempelvis en nødvendig forudsætning for en ernæringspolitik. Den enkelte borger bør kende ansvaret for eget helbred og kende mulighederne for at bevare det. Ernæringsoplysning kan imidlertid ikke stå alene. Problemet er for det første, at budskabet let drukner i den massive strøm af kommerciel kommunikation om mad. For det andet har ernæringsoplysning vanskeligt ved at trænge igennem til de informationssvage grupper, der har mest brug for det. Dårlig kost og ernæringstilstand har nemlig social slagside. Således forekommer eksempelvis fedme især i de befolkningsgrupper, der har de korteste uddannelser, laveste indkomster og ufaglærte job. Ernæringspolitikken må derfor anvende en bred vifte af virkemidler i en langsigtet og koordineret indsats, der også må omfatte forbedring af motionsvaner.

Ernæringspolitikens virkemidler falder i to grupper. For det første de virkemidler, der sigter mod at opruste den enkelte borger og sætte hende/ham i stand til at foretage fornuftige valg, f.eks. ernæringsoplysning og næringsdeklarationer. For det andet de samfundsmæssige virkemidler, der sigter på at gøre det lettere for borgeren at få en god ernæring, f.eks. ved skolebespisning eller ved at gøre sunde fødevarer billigere end usunde.

1. Ernæringsoplysning og -undervisning

Ernæringsoplysning og -undervisning skal være rettet mod alle aldersgrupper, men især rettes mod de perioder i borgernes liv, der er specielt vigtige i ernæringsmæssig henseende. Tv, pressen og hjemmekundskabsundervisningen spiller her vigtige roller som påvirkningskanaler.

God ernæring i de første år giver bonus gennem hele resten af livet. Det starter med den gravides ernæring, og efter fødslen med at understøtte amning i de første seks måneder, hvorfor ernæringsoplysning til mødre må prioriteres højt.

I folkeskolen indgår madlavning og ernæring kun som en lille del af andre fag og får som regel kun ringe opmærksomhed. Ernæringsundervisning må indføres/styrkes på alle trin i skolesystemet med henblik på at give børn og unge færdigheder, der sætter dem i stand til at skabe sunde mad- og motionsvaner inden for en moderne livsstil.

Den offentlige ernæringsoplysning må tages op til radikal nyvurdering. Formålet med ernæringsoplysning skal ikke blot være at øge befolkningens viden, men også at forbedre danskernes ernæringstilstand. Oplysningen bør være bred og rettet mod hele befolkningen, men budskabet må skræddersyes til hver en-

kelt modtagergruppe. Der må tages specielt hensyn til de informationssvage grupper, som ofte er dem, der har de største ernæringsproblemer, men samtidig er dem, der i følge sagens natur, er sværest at nå via information. Oplysningsindsatsen må ses i sammenhæng med de øvrige informationsstrømme om mad og ernæring, som er rettet mod forbrugeren i annoncering i tv, dagblade, distriktsblade, ugeblade, reklametryksager, bøger og lign. Der skal laves en langsigtet handlingsplan for ernæringsoplysning, som omfatter kampagneprægede indsatser, løbende indsatser i forhold til afgrænsede grupper og opbygning af faciliteter til beredskabsinformation.

Sammenhængen mellem motion og ernæring er stor, når det gælder at undgå fedme. De aktuelle forsøg med at ordinere motion på recept til grupper, der er særligt udsatte for fedmerelaterede lidelser, bør videreudvikles, ligesom ordination af kostvejledning hos en diætist bør fremmes for personer med kostrelaterede lidelser.

2. Næringsdeklarationer

Formålet med en næringsdeklaration er at sætte forbrugerne i stand til at foretage et fornuftigt valg i købssituationen. Problemet er imidlertid, at de eksisterende næringsdeklarationer er så vanskelige at forstå og sammenligne med næringsstofanbefalingerne, at de er næsten umulige at anvende for den almindelige forbruger. Der skal derfor indføres et statsligt mærke, som det eksisterende S-mærke, til at vejlede forbrugeren på en enkel og forståelig måde med at foretage et sundere valg under indkøbene (S-mærket viser, at varen har et lavt fedtindhold – i visse tilfælde også et lavt sukkerindhold – i forhold til andre varer inden for samme varegruppe). Samtidig skal næringsdeklaration og evt. S-mærke kontrolleres meget bedre end i dag, hvor det viser sig, at mange af deklARATIONERNE er vildledende.

Sundhedsanprisninger har hidtil været forbudte i Danmark – også i reklamer – fordi mad ikke skal blive til medicin. Man må derfor ikke i mærkning eller i reklamer anføre, at en fødevarer kan forebygge, lindre eller helbrede sygdomme. Fødevarerindustrien presser meget på for at få tilladelse til at bruge sundhedsanprisninger, og i andre lande, f.eks. i Sverige, har man tilladt 9 standardiserede anprisninger af sammenhængen mellem indtagelse af bestemte fødevarer og sundhed. Det er dog ikke vist, at sådanne anprisninger kan forbedre befolkningens kost. I EU er der regler på vej fra Kommissionen, som vil åbne for sundhedsanprisninger på madvarer. Det er en uheldig udvikling, også

fordi den kan føre til overforbrug af enkelte fødevarer hos forbrugere, som frygter visse sygdomme.

3. Offentlig bespisning

Store befolkningsgrupper er i dag afhængige af offentlig bespisning. Det gælder indlagte på sygehuse, plejehjemsbeboere, hjemmeboende pensionister, fanger, elever på efterskoler og højskoler m.m. Omkostningerne forbundet hermed er milliardbeløb. Området har været inde i en rivende udvikling med centraliseringer, rationaliseringer, indførelse af ny teknologi og udliciteringer. Drivkraften i udviklingen har været ønsket om besparelser, og det har ofte haft uheldige konsekvenser for brugerne.

På sygehusene prioriterer ledelsen ikke maden højt nok, og ansvaret for maden er delt mellem mange faggrupper, hvorfor den ofte falder mellem to stole. Selv om det gennemsnitlige ophold på sygehusene er så kort – 6½ dag – at det næppe påvirker patienternes grundlæggende ernæringstilstand, har kosten stor betydning for de langtidsindlagte og for, hvor hurtigt man bliver helbredt. Der bør derfor udarbejdes bedre retningslinjer for kvaliteten af den offentlige bespisning, og der bør være strengere kontrol med, at den lever op til den nødvendige standard. Det er nødvendigt med et bedre samarbejde mellem ernæringseksperter, plejesiden og læger. Den sidste gruppe ved alt for lidt om ernæringens betydning.

Offentlige madindkøb bør i videst muligt omfang omfatte bæredygtige produkter og vægte lokal produktion. Det offentlige skal satse på økologien, gå foran og vise, at det er den bæredygtige udvikling, der er den rigtige vej for Danmark. Samtidig vil det være et markant løft til de økologiske producenter, fordi det offentlige samlet set er en stor aftager. Det vil sige, at det vil kunne give økologerne den sikkerhed, der er nødvendig for, at man som landmand og producent kaster sig ud i omlægninger og holder ved.

I dansk tradition har vi ikke bespisning i skoler og børnehaver. Ansvaret overlades til hjemmet, som imidlertid ofte har vanskeligt ved at sørge for, at børnene får en ordentlig kost. Det betyder, at alt for mange børn i dag ikke får den mad, de har brug for til at klare sig igennem en lang dag i skole og fritidsklub. I nogle tilfælde giver forældrene børnene en madpakke med, men den bliver for de ældre elevers vedkommende sjældent spist. Det forstærkes af, at skoleboder og forretninger i nærheden af skolen frister med et rigt udvalg af »junk food«, som samtidig markedsføres massivt gennem tv og andre medier. Forkert kost i løbet af dagen betyder, at børnene ikke har energi nok og er uoplagte og trætte. Ernæringspolitikens opgave

på dette område er at sikre tilgængeligheden af sunde og attraktive måltider til børn og unge i skoler og institutioner via inspiration, vejledning og økonomisk hjælp. Det vil dels fremme folkesundheden, at børnene i skoler og institutioner får tilbud om et offentligt ernæringsrigtigt måltid i løbet af dagen, og dels vil det betyde meget for børnenes koncentrationsniveau i klasserne, hvilket i sidste ende vil påvirke udbyttet af undervisningen. God mad i skolen er en rigtig investering for et velfærdssamfund.

4. Tilsætning af næringsstoffer til føde- og drikkevarer

Tidligere var reglen på dette område, at der kun måtte tilsættes vitaminer, mineraler og andre næringsstoffer til madvarer, hvis der var en ernæringsmæssig begrundelse herfor. I mange år under og efter anden verdenskrig var det således lovpligtigt at tilsætte vitaminer og mineraler til mel for at undgå mangelsygdomme. Det er ikke længere et problem, og i dag er det kun lovpligtigt at sætte jod til salt for at undgå jodmangel hos grupper af befolkningen, som har et lavt indtag af jod. Ud over disse obligatoriske tilsætninger blev der tidligere kun givet tilladelse til frivillig tilsætning i visse tilfælde, f.eks. hvis levnedsmidlet havde mistet en stor del af sit naturlige næringsindhold under forarbejdningen, eller hvis det drejede sig om fødevarer til specielle grupper som f.eks. spædbørn. Baggrunden for den restriktive regulering var dels ønsket om at undgå, at forbrugere vildledes til at tro, at usunde føde- og drikkevarer, f.eks. slik, snacks og sodavand, bliver sunde ved tilsætning af nogle få kunstige næringsstoffer, dels ønsket om at hindre, at der opstår risiko for overdosering med næringsstoffer.

Fra 2004 er der imidlertid i EU åbnet for en meget mere liberal politik på området. Kort sagt er tilsætning tilladt, hvis det ikke er bevist, at det er farligt. Fødevarereditoret har allerede modtaget adskillige ansøgninger om tilladelser til berigelse. I alle tilfælde er det til ernæringsmæssigt underlødige produkter. De to første tilladelser blev givet i maj 2004 til energidrikke. Det er således det samme mønster, som kendes fra bl.a. USA. Fra et ernæringsmæssigt synspunkt er det en uheldig udvikling, som bør modarbejdes i EU og administreres så restriktivt som muligt. For at undgå uheldige bivirkninger i form af overdosering hos visse befolkningsgrupper bør der løbende laves kostundersøgelser til overvågning af næringsstofindtagelsen. Fødevarerindustrien bør erkende sit ansvar for situationen og bære omkostningerne for overvågningen.

Genmodificerede fødevarer vil også i stigende omfang komme på de danske hylder. Fødevarerindustrien bør her ligeledes bære omkostningerne ved den nød-

vendige overvågning af langtidseffekten ved at indtage genmodificerede fødevarer. Dette gælder ikke mindst indtagelse af kød, mælk og æg fra husdyr, der har været fodret med gmo-afgrøder. Der bør fortsat arbejdes i EU for en mærkning af disse produkter.

5. Afgifter og subsidier

På fødevarerområdet eksisterer et kompliceret system af subsidier, eksportstøtte og importrestriktioner, som regulerer vores madvarers pris. Formålet med reguleringerne kan eksempelvis være ønsket om at skaffe penge i statskassen, støtte fødevarerproducenterne eller beskytte miljøet via afgift på madvarernes emballage. Når staten på denne måde regulerer priserne på vore madvarer, griber den ind i vores forbrug af mad og dermed i vores ernæring. Der ser således ikke ud til at være nogen barriere mod at gribe regulerende ind i borgernes madforbrug via prisme-kanismen, blot har det stort set aldrig været benyttet til at forbedre befolkningens ernæring. Eneste eksempler er, at ernæring blev nævnt i forbindelse med sukkerafgiften i 1976, men hovedformålet med afgiften var utvivlsomt at skaffe indtægter til staten. Ernæringsmæssige argumenter er desuden også blevet brugt til legitimering af subsidier til mælk.

I de seneste år har der været flere forslag til anvendelse af prisme-kanismen i den ernæringsmæssige sundheds tjeneste. Ernæringsrådet har i dets oplæg til forebyggelsesindsats »Den danske fedmeepidemi« (2002) peget på, at der kan lægges afgift på »usunde« fødevarer og gives støtte til »sunde«. Også Sundhedsstyrelsen omtaler økonomiske virkemidler i »Oplæg til national handlingsplan mod svær overvægt« (2003), men tilføjer, at der er behov for yderligere analyse af, hvor man med fordel kan indføre økonomiske reguleringer. I andre lande er der lignende overvejelser. I UK har et regeringsudvalg foreslået en skat på usunde varer, en såkaldt »fat tax«. I forvejen er de fleste fødevarer i UK fritaget for moms (VAT). Undtagelsen er f.eks. is, konfekturer og frugtdrikke. I Frankrig er der 20,6 pct. moms på slik, chokolade, margarine og vegetabilsk fedtstof, mens der kun er 5,5 pct. moms på andre fødevarer.

Økonomiske virkemidler kan således bruges på lige fod med andre virkemidler og i mange tilfælde understøtte disses virkning.

6. Varestandarder

Varestandarder kan benyttes til at sikre levnedsmidlers sammensætning og dermed næringsværdi, f.eks. standarder for madvarer med et lavt fedtindhold. Der eksisterer i dag mange standarder for føde-

varer, f.eks. for mælk og andre mejeriprodukter. For- delen ved standarder er, at de gør det nemmere for for- brugerne at orientere sig på markedet. Ulempen ved standarder er, at de hindrer produktudvikling – også mod mere ernæringsrigtige varer. Tendensen er, at brugen af varestandarder for fødevarer taber terræn. I ernæringsmæssig henseende er varestandarder nok af begrænset betydning. Hvis man eksempelvis virkelig vil skære ned på et højt fedtindhold i kosten, er det al- mindeligvis vigtigere at ændre kostens sammensæt- ning – ved f.eks. at spise mere frugt og grønt – end ved at vælge light-produkter.

7. Regulering af markedsføring

Forslagsstillerne har den 18. november 2004 frem- sat beslutningsforslag nr. B 50 om gennemførelse af kontrol med markedsføring af usunde føde- og drikke- varer til børn samt fremme af sunde madvarer, hvortil der henvises.

8. Ernæringsforskning

Skal der gøres en effektiv indsats på ernæringsom- rådet, er det vigtigt, at der er en stærk ernæringsforsk- ning, som er fri og uafhængig af kommercielle inter- resser. Kun derved kan den vinde befolkningens og politikernes respekt og styrke tilliden til anbefalinger- ne for kosten. Der forskes i ernæring på flere univer- siteter og institutioner i Danmark. Det, man typisk forsker i, er sammenhængen mellem kost og sundhed, f.eks. mellem fed kost og hjertesygdomme/kræft eller statistik om udbredelsen af fedme og overvægt. Og det er jo glimrende, men der mangler forskning i, hvad der på det samfundsmæssige niveau kan gøres for at forbedre befolkningens ernæring. F.eks. dukker spørgsmålet om at nedsætte moms på sunde fødeva- rer og lægge skat på usunde fødevarer hele tiden op. Der er ingen, der har forsket i effekten af en sådan re- gulering på de forskellige befolkningsgrupper. Der er f.eks. heller ingen forskning i effekten af reklamer for junkfood rettet mod børn og regulering af samme. Og heller ikke sundhedskonsekvensvurderinger af f.eks. EU's landbrugspolitik eller andre relevante reguleringer.

I Sverige og Finland er der en lang tradition for »folkhälsak», og statslige institutter har i årtier haft ernæring som vigtigt område. På Statens Folkhälsainstitut i Sverige er der således for øjeblikket et projekt om ernæringseffekten af subsidier/afgifter på fødevarer. Institutet har eksempelvis også lavet en forsknings- rapport om effekten af EU's landbrugspolitik på be- folkningens ernæring. Den viser, at den fælles land-

brugspolitik trækker befolkningens sundhed i en for- kert retning og burde ændres.

Der er brug for at styrke forskningen i, hvad vi som samfund kan gøre for at forbedre befolkningens ernæ- ring – og dermed forebygge mange tilfælde af hjerte- kar-sygdomme, kræft, hjerneblødninger, fedme/over- vægt m.m., og hvor forskningen samtidig tager hen- syn til miljø, bæredygtig udvikling, landdistriktudvik- ling osv. Det drejer sig om effekten af

- økonomiske virkemidler, som subsidier og afgifter, på forskellige befolkningsgruppers ernæring,
- regulering af markedsføring, som tv-reklamer til børn og sodavandsautomater i skoler m.m.,
- oplysning og undervisning, specielt mht. informati- onssvage grupper,
- næringsdeklarationer, herunder deres udformning,
- offentlig bespisning i skoler, på sygehuse og pleje- hjem,
- landbrugspolitik i EU og Danmark på befolkningens ernæring og
- andre relevante reguleringer på ernæringen (konse- kvensanalyser).

En styrkelse kan ske ved dannelse af et center for folkesundhedsernæring, som f.eks. kunne dannes ved et samarbejde mellem de eksisterende institutioner på området eller ved at oprette en helt ny institution.

9. Samarbejde med fødevarerhvervet

Fødevarerhvervet har stor indflydelse på dansker- nes kost. Derfor må producenter, industri, detailhan- del og markedsføring påtage sig et medansvar for be- folkningens ernæringstilstand. I USA har flere meget store virksomheder – presset af truslen om retssager fra fejlernærede forbrugere – erkendt dette og formu- leret en politik på området. Det er regeringens opgave at samarbejde med fødevarerhvervet (producenter, industri, detailhandel, marketing) og forbrugere om en strategi for erhvervets rolle, som fremmer sunde spise- og motionsvaner.

3. Vurdering af ernæringsmæssige konsekvenser af lovgivning

Befolkningens ernæringsmæssige status er resultat af en lang række komplekse udviklinger i det moderne samfund, og mange af de reguleringer, der foretages på andre områder, har konsekvenser for ernæringen. Det kan f.eks. dreje sig om skolernes undervisning i ernæring og idræt, subsidier og afgifter på madvarer og emballage, regler for import og eksport af madva- rer, regler for placering af butikcentre osv. Sådanne reguleringer kan have store konsekvenser for visse be- folkningsgruppers ernæring, som kan gå både i positiv

og negativ retning. Som et udgangspunkt bør der derfor indføres krav om, at der for relevant lovgivning udarbejdes en vurdering af de ernæringsmæssige kon-

sekvenser af reguleringen. Det svarer nogenlunde til, hvad man gør på det økonomiske og miljømæssige område.

Skriftlig fremsættelse

Ritt Bjerregaard (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en dansk ernæringspolitik.

(Beslutningsforslag nr. B 119).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.